

Refleksje

Zachodniopomorski
Dwumiesięcznik
Oświatowy
Od 1991 roku

ISSN 2450-8748

Czasopismo bezpłatne

Wrzesień / Październik 2020

Nr 5

Temat numeru

Nowa kultura szkoły

Wywiad z Piotrem Mikiewiczem

Edukacja vs kryzys

Maria Czerepaniak-Walczak

Kalejdoskop

Michał Szurek

Zawieszenie niewiary

Małgorzata Mikut

Kultura zdalnej edukacji

Odważnie patrzeć w przyszłość

Krzysztof Przybylski

60 lat Zespołu Szkół Morskich w Świnoujściu

Jeżeli miałbym wskazać jeden powód, dla którego poprosiłem o rozmowę na temat rozwoju Zespołu Szkół Morskich w Świnoujściu dyrektor tej placówki, panią Marzenę Gańczę, to miałbym z tym pewien kłopot. Niewątpliwie sześćdziesiąta rocznica powstania szkoły to czas skłaniający do stawiania ocen, podsumowań i refleksji, a także próba spojrzenia w przyszłość i udzielenia odpowiedzi na ogólniejsze pytanie, dotyczące rozwoju współczesnej edukacji: „quo vadis szkoło”? Niemniej jednak, w moim przypadku, to nie rocznica była bezpośrednim

powodem podjęcia tej inicjatywy – sam pomysł dojrzywał od pewnego czasu, wraz ze stopniowym wdrażaniem się w życie szkoły i dostrzeganiem jej roli w kształceniu kolejnych roczników, znaczenia dla miejscowej społeczności, regionu i dla rozwoju gospodarki morskiej kraju. Do dzisiaj pamiętam, że jako uczeń szkoły średniej niejednokrotnie widywałem na ulicach miasta chodzących w mundurach kolegów ze Szkoły Morskiej, których wówczas my, licealiści, potocznie nazywaliśmy „śleddziami”, sądząc, że są kimś „gorszym”, bez większych perspektyw...

To był mój pierwszy, jakże mylny wówczas osąd dotyczący Szkoły Morskiej – o czym przekonałem się po latach, pracując w niej. To właśnie ta nowa perspektywa – z pozycji wychowawcy – pozwoliła mi na poznanie placówki, jej potencjału i walorów, bogatej oferty edukacyjnej, wysokiego poziomu kształcenia oraz możliwości rozwoju, jakie stwarza swoim przyszłym absolwentom. Wspomnę tu tylko o jednym fakcie, który moim zdaniem zaświadcza o tym, że placówka jest bardzo atrakcyjna pod względem edukacyjnym i zarazem ważna dla rozwoju regionu. Zespół Szkół Morskich w Świnoujściu – jako jedyna szkoła morska na poziomie średnim w Polsce – stwarza możliwość uzyskania dyplomu oficera wachtowego, co tworzy kuszącą perspektywę dla młodych ludzi.

Serdecznie zapraszam do lektury wywiadu. Pisałem go z myślą i o tych osobach, które dobrze znają placówkę, i tych, które stykają się z jej nazwą po raz pierwszy.

Rozmowa z Marzeną Gańczą

Zespół Szkół Morskich im. Eugeniusza Kwiatkowskiego w Świnoujściu obchodzi w tym roku swoje 60-lecie. Jest to szczególna rocznica, składająca do refleksji i podsumowań na temat pracy kadry oraz jej wychowanków.

Tak, to prawda. 60 lat temu, 25 kwietnia 1960 roku, Ministerstwo Żeglugi powołało do życia Zasadniczą Szkołę Rybołówstwa Morskiego w Świnoujściu. Przez wszystkie lata swojej działalności szkoła przechodziła wiele przeobrażeń, przekształcając się z trzyletniej szkoły zasadniczej, kształcącej rybaków morskich i marynarzy mechaników, w szkołę średnią, w której uczniowie oprócz ciekawego zawodu mogą uzyskać świadectwo dojrzałości. W ciągu tych lat zmieniały się tendencje i kierunki kształcenia, ale zawsze dominowały zawody związane z gospodarką morską. Zatrudniona w szkole kadra nieustannie musiała

mierzyć się ze zmieniającymi się wymaganiami i standardami nauczania.

Jakie były warunki do nauki w roku 1960 i jakie towarzyszyły temu wyzwania?

Pierwszy rok szkolny miał się rozpocząć 1 września 1960 roku, jednak nie było to wcale proste. Nie istniała wówczas żadna baza szkolna, nie było gabinetów metodycznych, pracowni, sal czy internatu, bardzo ważnego ze względu na specyfikę szkoły, która ściągała do rozwijającego się miasta młodzież z całego kraju. Należało również skompletować odpowiednio przygotowaną kadrę nauczycielską, zapewniającą wysoki poziom nauczania i wychowania. W celu uruchomienia szkoły Miasto Świnoujście przyznało naszej placówce budynki, które wymagały gruntownego remontu i przystosowania do wymagań edukacyjnych. Kolejnym ważnym wyzwaniem była rekrutacja uczniów. Przybywającą z całego kraju młodzież zakwaterowano w chłodnej hali sportowej, gdzie na piętrowych łózkach pomieszczono dwieście sześćdziesiąt osób. Budynek, w którym miał się mieścić internat, czekał gruntowny remont, co było w tamtych czasach nie lada wyzwaniem i przedsięwzięciem angażującym do działania całą szkolną społeczność.

Jak rozwijała się szkoła na przestrzeni minionych lat?

Przez wszystkie lata swojej działalności szkoła cieszyła się dużym zainteresowaniem młodzieży, co sprawiło, że w roku 1976 połączono Zasadniczą Szkołę Rybołówstwa Morskiego i Zasadniczą Szkołę Przykładową Przedsiębiorstwa Połowów Dalekomorskich i Usług Rybackich Odra w Świnoujściu, tworząc Zespół Szkół Rybołówstwa Morskiego. Placówka, krok po kroku, wrastała w pejzaż miasta, ciesząc się rosnącym szacunkiem jego mieszkańców. Dwa lata później szkoła wraz z internatem została przeniesiona na ulicę Jana Sołtana, gdzie mieści się do dzisiaj. Zaś

w 1993 roku, na podstawie decyzji Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej, zmieniła nazwę na Zespół Szkół Morskich. Od stycznia 2018 roku jesteśmy jedyną szkołą morską w Polsce, której organem prowadzącym jest Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej.

Na przestrzeni lat do szkoły uczęszczało wielu uczniów, którzy pochodzili z najdalszych zakątków naszego kraju. I to właśnie oni mieszkali w internacie. W ramach zajęć pozalekcyjnych, odbywających się w świetlicy, działało wiele kół zainteresowań umożliwiających im rozwijanie swoich pasji, między innymi: żeglarskie, rękodzielnicze, fotograficzne, miłośników książki, miłośników poezji, plastyczne, redakcyjne. Ponadto w szkole funkcjonował Szkolny Klub Sportowy, zespół wokalny i zespół muzyczny. W zajęciach pozaszkolnych uczestniczyła ponad połowa uczniów. Warto podkreślić, że w kronikach szkoły zachowało się dużo pamiątek świadczących o licznych osiągnięciach tych kół na przestrzeni lat. Zresztą osiągnięcia te były prezentowane na imprezach szkolnych, miejskich, konkursach, wystawach czy przeglądach. Przez wiele lat, w ramach Dni Morza, szkoła organizowała miejskie Neptunalia, uczestniczyła w corocznym konkursie pieśni morskich Wiatrak, prezentując swój wyjątkowy charakter.

W jaki sposób poradzono sobie ze zmieniającymi się wymaganiami nauki i wymogami rynku pracy?

Kadra szkoły prowadzi od wielu lat działania podwyższające jakość nauczania i wychowania młodzieży, co potwierdzają liczne osiągnięcia uczniów w olimpiadach i konkursach czy wysoka zdawalność egzaminów zawodowych i maturalnych. Z rozwojem szkoły jako placówki ściśle związana jest stała modernizacja bazy szkoleniowej, dzięki czemu uczniowie mają możliwość zdobywania wiedzy i umiejętności zawodowych w nowoczesnych pracowniach symulacyjnych, salach komputerowych, laboratoriach i w warsztatach. Co

ważne, praktyki morskie odbywają na statkach szkolnych Akademii Morskiej w Gdyni, natomiast praktyki lądowe u doświadczonych pracodawców.

To także przyznane szkole certyfikaty, tytuły i odznaczenia, wśród których znajdują się: certyfikat ISO 9001:2015, certyfikat Prezydenta RP „Promotor Ekologii” i „Mecenas Ekologii”, certyfikat Zachodniopomorskiego Kuratora Oświaty i tytuł „Zachodniopomorska Szkoła Jakości”, a także odznaczenie „Za Zasługi dla Wynalazczości”. Zespół Szkół Morskich w Świnoujściu jest pierwszą i jak dotąd jedyną szkołą średnią, która posiada certyfikat kadr morskich uprawniający absolwentów, po odbyciu nadzorowanej praktyki morskiej, do uzyskania szlifów oficerskich.

Co to oznacza dla jakości kształcenia?

Oznacza to, że kształcenie w zawodach morskich w naszej szkole odbywa się zgodnie z wymaganiami międzynarodowej konwencji STCW i jest nadzorowane przez Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej. Posiadany przez szkołę certyfikat uprawnia placówkę do kształcenia techników mechaników i techników nawigatorów na poziomie operacyjnym żeglugi międzynarodowej. Umożliwia to absolwentom uzyskanie dyplomów oficera wachtowego – po uprzednim pozytywnym zaliczeniu praktyki morskiej i zdaniu egzaminu przed Centralną Morską Komisją Egzaminacyjną. Natomiast praktyki morskie prowadzone są zgodnie z wymogami konwencji STCW, czyli na statkach pełnomorskich: statku szkolnym Dar Młodzieży, a w przypadku pełnoletnich uczniów także na promach Polskiej Żeglugi Bałtyckiej czy Unity Line.

Czy szkoła oprócz kształcenia zawodowego podejmuje inne działania w celu przygotowania swoich przyszłych absolwentów do pracy na zmieniającym się rynku zatrudnienia?

Tak, oczywiście. Kadra szkoły ma świadomość, że naszym nieustannym zadaniem jest

nie tylko przygotowanie uczniów do zdania egzaminów zawodowych i maturalnych, ale także przygotowanie ich do pracy w międzynarodowych zespołach, gdzie oprócz szeroko rozumianych kompetencji zawodowych są wymagane kompetencje miękkie, kompetencje społeczne, takie jak znajomość języków, umiejętność współdziałania w zespole, radzenia sobie ze stresem, komunikowania się. Jako kadra dydaktyczna w swojej codziennej pracy nieustannie zadajemy sobie pytanie, w jaki sposób my, czyli osoby ukształtowane w minionych latach, mamy dzisiaj uczyć młodzież radzenia sobie w przyszłości, w tak szybko zmieniającym się świecie? Takiemu spojrzeniu na proces nauczania i wychowania towarzyszy stały namysł oraz poszukiwanie nowych form pracy z młodzieżą, a także doskonalenie tych już istniejących. Służą temu między innymi realizowane w szkole od paru lat projekty w ramach programu POWERS: „Nowe doświadczenia moją przyszłością – mobilność uczniów Zespołu Szkół Morskich kluczem do sukcesu zawodowego”, a także szereg programów edukacyjnych promujących zdrowie, postawę moralną i obywatelską uczniów. Od wielu lat szkoła realizuje program edukacyjny Państwowej Inspekcji Pracy „Kultura bezpieczeństwa”. Uczniowie uczestniczą w programach profilaktycznych, takich jak: „Trzeźwy kierowca”, „Cięża bez alkoholu” czy „Profilaktyka HIV/AIDS”. Młodzież bierze udział w ogólnopolskich akcjach: „Sprzątanie świata”, „Góra grosza”, „Samorządy mają głos”, zbierania znaczków i zużytych telefonów komórkowych na rzecz misji Salvati.pl, a od 2017 roku uczestniczymy w akcji „Komórkomania”, w której ponad 40 uczniów zarejestrowało się jako dawcy szpiku.

W szkole prężnie działa wolontariat w ramach współpracy z Latarnią Morską w Świnoujściu, gdzie uczniowie pomagają i aktywnie uczestniczą w corocznych obchodach Dnia Flagi. Rozwinięta

jest również współpraca młodzieży z internatu z seniorami z Dziennego Domu Pomocy w Świnoujściu. Podczas wspólnych spotkań uczniowie zdobywają doświadczenia we współdziałaniu z seniorami, uczą się brania odpowiedzialności za drugiego człowieka, budowania integracji międzypokoleniowej, empatii, szacunku i akceptacji.

Warty podkreślenia jest także fakt, że trzeci rok gościmy w szkole uczniów z Ukrainy, Rosji i Białorusi, tworząc międzynarodowy charakter kierowanej przeze mnie placówki. Wszystkie przedstawione działania powodują, że Zespół Szkół Morskich w Świnoujściu jest nowoczesną szkołą – odważnie patrzącą w przyszłość.

Marzena Gańcza

Nauczycielka biologii, geografii i ochrony środowiska. Absolwentka Akademii Rolniczej w Szczecinie (Wydział Zootechniczny). Ukończyła studia podyplomowe w zakresie biologii – profil akademicki, geografii i ochrony środowiska. Posiada II stopień specjalizacji zawodowej z kształtowania i ochrony środowiska. Od 1998 roku rzeczoznawca MEN-u do opiniowania podręczników do zawodu technik ochrony środowiska. Od 2011 roku ekspert MEN-u wchodząca w skład komisji kwalifikacyjnych lub egzaminacyjnych dla nauczycieli ubiegających się o awans zawodowy. Egzaminator maturalny z przedmiotu biologia. Od 1 września 2004 roku pełni funkcję dyrektora Zespołu Szkół Morskich w Świnoujściu. 20 listopada 2019 roku została matką chrzestną jednostki pływającej VIII Flotyli Obrony Wybrzeża holownika H12 ORP „SEMKO”.

Krzysztof Przybylski

Nauczyciel w Zespole Szkół Morskich w Świnoujściu, doktor nauk społecznych, wykładowca, pedagog specjalny. Działacz na rzecz osób z niepełnosprawnością.

